

Brix: Det ærede Medlem, der nu satte sig, vilde gjerne kaste Skylden for, at der ikke kommer Noget ud af denne Sag, over paa dem, der ville stemme for Lovforslaget's videre Fremme, men derimod maa jeg bestemt protestere. Skylden hviler paa de ærede Medlemmer, som ikke ville følge den her i Thinget sædvanlige Fremgangsmaade. Man har for at begrunde den modsatte Fremgangsmaade talt om, at der var en Uklarhed tilstede. Ja, det er meget muligt, at der er Uklarhed tilstede hos disse ærede Medlemmer, men vi have nu brugt 5 Dage til denne første Behandling, og de Herrer kunde da have benyttet den Tid til at bringe Klarhed tilveie. (Udflydelse af Rjær.) Jeg hørte ikke, hvad det ærede Medlem sagde. (Rjær: Vi ere ikke Skolebørgere). Den ærede Herre siger, at han ikke er Skolebørgere? (Rjær: Ja!). Det tror jeg heller ikke, men . . .

Formanden: Jeg vilde have anset det for heldigt, om den ærede Taler havde været i samme Tilfælde som jeg, idet jeg var heldig nok til ikke at høre denne Udflydelse, der ikke var tilstedelig.

Brix: Ja det kan være meget heldigt, at man ikke er i det Tilfælde at høre den Slags Udflydelse, men naar de ere saa høie, at de høres over hele Salen, tror jeg, at man er berettiget til at besvare dem.

Formanden: Naar det ærede Medlem sagde, at Udflydelsen hørtes over hele Salen, saa gjentager jeg, at jeg ikke hørte den. Jeg har i Dvrigt sagt til det ærede Medlem for Viborg Amts 4de Valgkreds (Rjær), at det var en Udflydelse, som maa kaldes utilstedelig, og den maa ikke gjentages.

Brix: Der er altsaa sagt, at der er en Uklarhed tilstede, og jeg gjentager, at det er ganske sikkert, at den er tilstede; men hvori ligger den? Den er først fremhævet af det ærede Medlem for Præsts Bøssen, og jeg skal ikke negte, at der er en vis Uklarhed i hans Standpunkt. Da vi kom til denne Sags Behandling her i Salen, maatte vi efter Alt, hvad der er foregaaet i Sommer, efter Alt, hvad der var hørt paa de mange Møder rundt omkring i Landet, hvor Skoleloven var kommen til Behandling, og de forskjellige Meninger vare traadte saa klart og tydelig frem, vide, at der var en Retning — og jeg skal gjerne sige: en Retning, som jeg har stor Hviagtelse for, og hvis Fortjenester af Dplysningen jeg fuldt og ganske erkjender — der gik ud fra et ganske andet Grundlag end Ministerens Forslag. Denne Retning blev baaren frem af dem, som sige: Kort med Statskolon, ophæv alle de offentlige Skoler og gjør dem til private; vi ville have Frikskolen, det vil sige den grundtvigianske, uden

uden Examination og blot med det mundtlige levende Foredrag. Det er en Retning, der er fuldt berettiget, og vi maatte vente, at den her vilde optage praktisk; men mærkvaerdig nok have vi ikke hørt den komme til orde. Er det mon, fordi den ikke har saa talrige Repræsentanter i Landet, som man har troet, eller er det, fordi de Herrer have skiftet Standpunkt, saa at de, som de selv have udtalt, til deres store Overraskelse have fundet sig enige med en anden Side her i Salen, der ellers ikke har samme Mening som de? Uklarheder hos disse ærede Medlemmer kommer af deres dobbelte Standpunkt, og jeg skal paavise det i et væsentligt Punkt. Det ærede Medlem for Præsts (Bøssen) har sagt, at han anser Statskolon for uundværlig. Hvad der er uundværligt, er imidlertid noget Godt; men naar man saa vil udvilde dette Gode videre, saa siger det ærede Medlem, at det er et Tilbagefald. Dertil kan jeg kun svare, at det er et Gode, at der er en forpligtende Undervisning, saa er det ogsaa et Gode at udvide denne Undervisning indenfor fornuftige Grændser, og det kan ikke kaldes Tilbagefald, uden at man stiller sig paa Frikskolens Standpunkt. Der er altsaa ganske vist en Uklarhed tilstede. Jeg kan forstaa det ærede Medlem for Svendborg Amts 3die Valgkreds (S. A. Hansen), som siger: Jeg vil ikke have en saadan Udvidelse, thi jeg anser den for ufornuftig og som for stor en Byrde for den fattige Befolkning. Ja, derom kan der strides og være meget forskellige Meninger; men man kan ikke, naar man anerkjender Statskolens Uundværlighed, sige: Jeg kan ikke stemme for denne Lovs Overgang til anden Behandling, thi den indeholder et Tilbagefald og jeg maa fordrø et nyt Grundlag. Jeg skal nu tillade mig nogle Bemærkninger lige overfor den Uklarhed, som jeg ogsaa tror at finde hos de ærede Medlemmer, der have stillet sig paa det kommunale Standpunkt og sige, at det, der kommer an paa for dem, er Kommunernes Selvstyrelse i deres Skoleanliggender. Uklarheden her kommer frem, idet ogsaa de fordrø et nyt Grundlag, uden at de kunne paavise, hvort den principielle Forskel skulde bestaa, som maatte fordrø et saadant. Det ærede Medlem for Svendborg Amts 3die Valgkreds henviser til en Fællesudtalelse fra en Del ærede Medlemmer her i Salen, men er der i denne Udtaalelse nogen Principforskel, lige overfor hvad der er udtalt af den høitærede Minister, eller lige overfor hvad der er muggjældende Lov (S. A. Hansen. Ja!)? Ja, det er det, som de ærede Medlemmer skulde have paavist, men som vi uagtet gjentagne Opfordringer ikke have hørt Noget om endnu. De Herrer have sagt, at det er Kommunernes Selvstyrelse under Statens Tilsyn, som de ville, og de have altsaa erkjendt, at der er to berettigede Faktorer: Staten paa den ene Side, som har en Forpligtelse og en Ret med Hensyn til Skolevæsenet, medens de paa den anden Side fordrø, at denne Ret og Pligt ikke ud-